

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

В справі оголо-
шок звертатися
до Адміністрації.
—
Ціна
одного примірника
17 сот.

nia całego nakładu i wydał w myśli 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarządzenia tego nakaz odpowiedzialności reżemu wydawał się nakaz odpowiedzialności intelektualnej, a nie politycznej, by orzeczenie dyktando w tego charakteru, by orzeczenie intelektualne umieszczać bezstronnie w najniższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonalność tego nakazu poczuła za sobą następną przewidywaną w 17. art. druk. z 17. grudnia 1932 Ds. p. b. Nr. 4. z 1931. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grupę do 400 zł. p. Lwów, dnia 20. czerwca 1933.

Недавно жалувався з цієї трибуни п. сен. Кендзьор на те, що інспектори завжди обтяжують скарги, бо беруть з нього не тільки на власне удержання своїх заступників, секретарів, машиністок, на пару коней, на брички та фірмани, і радів відповіду позицію пелі-

1

А між тим у цих питаннях все залежить головно від тих принципів, якими треба керуватися в справах чужих слів, від тієї основи, на якій ми будемо їх будувати. Тільки погодившись про основні принципи вживання чужих слів в нашій мові, ми зможемо вжити легше й правильніше вирішити питання, чи маємо писати й вимовляти, напр. *двогика* чи *логика*, *клас* чи *класі* і т. п.

Міністер закордонних справ
Скшишевські явився минулого року на
засідання Ліги Націй у Женеві, що
польський уряд ухвалив шкідливого
закону для української та білорусь-
кої національної меншості, а також
минимізм заснуванням українського

Український нарід в Галичині чужі слова вживав переважно в польській формі; тут дуже мало слів, що мають якусь своєрідну, від польської відмінну форму. І те, що Галичина в формі переймання чужих слів пішла за польською мовою, це створило найбільшу лексичну різницю між літературною мовою в Галичині й на Великій Україні: так повстали численні різ-

Так стоїть справа низшого укра-

НИМ ЧИНОМ ДО ДОБРОГО

Загальна дебата в сеймі над основами тзв. земельної реформи

власники під проводом Дубановича й Струнальського), за „реформую“ з кардинальними змінами заявляється „Звільняє від обов'язків народонад“ (випускники), християнська демократія, Жиди і „Паст“; урядовий процес, підтримується з меншими або більшими застереженнями „Клуб праці“ (Тугутівні), „Хлопський Союз“ (Брилівці) і НРР. (нар. партія робітників) та пелесівці; проти урядового законопроекту і його тенденцій виступають звільняє, Українці, Білорусини, Радик, хлопська партія (Окони), Незалежні

Скажемо, такої значимої в історичній оповістки, як, напр.: «Прйкх ругинованого солдатуара, як те кож мунданто» (Ціло* N. 9893), або: «Нотаріальний субститут пошукуе посади» (Ціло* N. 10443) — таких оповісток на Великій Україні мало хто зрозуміє.

Ось приклади таких чужих слів, яких зазначено на В. У. не вживати: „Тіла можна *адаптувати*“ (N. 10419), „*летрифікує* східні гра-
ниці“ (N. 10439), „був пактом *safe
title*“ (N. 10434), „Віденка ухвалив
конверзації німецького“ (оповістка
N. 10441) і т. п. Зазначимо, що в
прикладі зазначення мови, а не
її забагачення, прикладі, яких легко
опинити в чистій літературній мові.

Поляки вигадали собі до перетворення своєю оригінальною формою переймання чужих слів, — вони часто переймали чуже слово не з вимогою його, а з його напису; так, французьке слово cabaret (вимова: кабарэ; кабарі) поляки мають як kaba-
ret, за ними й в Галичині кабарет, на Великій Україні — кабарэ; фр.
hazard (вимова: азар) у поляків має
форму hazard, в Г. газара; поляки
в цих словах поляки йшли й за
вимовами, або ще прикладає: фр.
faïstin (вимова: фастін) поляки про-
сто перенесли на свій правопис
faïstyn а за ними й в Галичині

*) Доклады по це дия. Н. Огі-
снко, Иноземные владения въ русскомъ
царствѣ. Кіев. 1915 г.

Понеділок, дня 6. липня 1925
в салі Музичного Тов. ім. М. Лисенка

КОНЦЕРТ

ОЛЕНСАНДРА НОСАЛЕВИЧА

оперного співака — басиста

БОГДАНА БЕРЕЖНИЦЬКОГО

челіста.

Билети продає кооператива "Український Театр", Руська 18, 2-2

хлонська партія (Воевудакі) і комуністи. По всякій правдоподібності з огляду на те, що широко заповідає обструкція "Визволення" заломилася і набути внаслідок урядовий проект буде ухвалений з багатьма поправками гіршого порядку, очевидно — якщо не зайдуть якісь непередбачені події.

Загальна дискусія в четвер і п'ятницю (25 і 26 червня) ясно зазначила становище поодиноких соціалістичних угруповань. Годиться з ходою цієї дискусії познайомити наших читачів.

Пос. Бітнер (христ. демократія) закликає до скорим і реальним переведенням земельної реформи, бо про неї і в сільській характері краю нічого не знають, а землед. Прийняв парламентський державний збірковий акт. Значна земельна ділянка на допознення третини власників господарств. Після розпарцвання великих маєтків втрачатимуть 100 тисяч річних робітників, кінцями ж представляє собою велика кількість, буде розпорощена, кредит виступить, державні фінанси захитані, і торговельний бізнес підважений. Супроти того христ. демократія приносить переведення зем. реформи виключно шляхом приватної парцеляції під натиском спеціального парцеляційного податку по 40 год. від кожного гект., що бракує до ворка, яка повинна бути розпарцельована.

Пос. Матаневич (лівої кат. молоді) закликає до проєктом та підміс ріжкої невідомості й застереження.

Пос. Стронський (лівої христ. народної) різко виступив проти реформи. Коли ділянки закупають до парцеляції, то вони не будуть робити викладачі в господарстві, вони не одержать кредитів на землю, яка кожній хлібці може бути заробком на цілу зем. реформу. Внаслідок того об'єктивно різка продукція, повстає трудящі при виконанні цієї роботи, а так само буде загрозено безземельним державам. Поруч з тим об'єктивно позитивна сила громадянства і який загрози, а через те й зростає журба за польську землю. Англії, які хотіли дати ділянку кредит на цілу різнити, землі, що так довго не дають грошей, як вони не будуть знати, в якому напрямку розвиватися земельна реформа. Крім того треба заспокоїти 3 міль. 500 тисяч.

шуть і вимовляють фєстин, що не знає французької мови; фр. *péché* поляки передають *пєдї*, за ними й галичане — негліж.

Ось ще приклади, — фр. *basque*, *roquet*, *saïger* поляки передавали: *fakier*, *ronjer*, *kasjer*, і в такій формі ці й подібні слова вживають і в Галичині: *фіякер*, *портїер*, *касїер*. Невдавно поляки змінили правопис цих слів на лінійний і тепер пишуть: *fakder*, *ronjer*, *kasjer*. А щоб робити галичанам з своїми застарілими формами, від яких відшукати й поляки?

Пояснення польських форм чужих слів (на зразок — *kabareti*) полягає в тому, що поляки писали чужі слова в їх чужій формі, вимовляючи, звичайно, так, як слово вимовляється вдома, але пізніше цілий наміс сподобався і тому відійти від дійсної вимови чужого слова.

В перемішаній роді чужих слів поляки так само витворили собі оригінальну систему, цілком відмінну від справної української та від польської.

На Великій Україні сарва з чужими словами до певної міри стоїть так само гірко, як і в Галичині: там майже немає чужих слів, яких форма була б відмінною від форми польської. Через це в Галичині загально поширеним поглядом, мови в В. У. в чужих словах все йдуть з Москвою, чому останнім часом в українських видавництвах навіть помітно спроби...

сень малоземельники, на що треба 16 міль. гект. землі, а до парцеляції прийде в сільському господарстві 2 міль. 500 тис. гект. Такий членим цей закон не вщасливіть селянських мас. Через відібрання землі ділянками, яких би то не було способом, зникнуть різноманітні промисли і висока господарська культура. Кельською є теж сільська техніка перевезення земельної реформи. Урядовий проєкт пропонує дуже різке відібрання ділянок, яких 20 тисяч. Через те ділянки понесуть велику втрату. А не вартує конституції. Проти цього будуть ділянки протестувати. Вони звернуться до маршалка сейму і до президента держави і до уряду, щоб вони не допустили до відібрання ділянок. Зем. реформа може довести до того, що земля на "досек" перейде в неоподатковані руки. Ділянки в такому випадку одержать такий удар, якого вони не знали в 1863 р. Крім того цей закон старість м'ягко Польшею і Заходом.

Пос. Вітос (Ліва) закликає, що закон з липня 1920 р. був ухвалений одностайно. Ділянки зобов'язані тоді при парцеляції відступити дещо для інвалідів. Цього не спільно. Навпаки, розпочалися агітації проти зем. реформи. Підноситься голос, що цей закон є шкідливий для держави і народу. Це є фальш. Багато держав в сусідстві Польщі передали зем. реформу, хоч вона там була менше потрібна, як у нас. Росія є в нас і в близькому сусідстві Польщі і не можна нікому заборонити, щоб він сів на думку, що там, де бачити користь. В Чехословаччині в м. р. розпарцували 240 тис. гект., а львівську масть розпарцували 370 тис. гект. В Латвії й Румунії діляться те саме. Парцеляція є інтересом держави. Польські проєкти є в Польщі не лише пережитком, але одностайно для селянства є символом гнету і договірності не воли. Крім в Польщі прийде вибрати між урядовцями земельних відносин і горською ділянкою, то майже мало розсудлива Польща мусить вибрати перше. Можна з початку й менше буде іти продукувати збіжжя, але збіжжя в мало вимовляється. Польща вивантажить інші продукти, а на тому може тільки збитися торговельний бізнес. На сході лежать величезні, поміщицькі простори, зовсім невикористані. Невдавно зачали до посередку таглову худобу, а т. Поточні, що має 120 тис. десятин землі, представити одного мула. Так виглядає поміщицька продукція.

Ділянки закупають на себе тогу оборони польської. І на (себе-то партія) має про те, щоб не тільки скріпити польський стан посідаючи, але й його й пошкрити. В Польщині є воїни, де німеччина велика кількість доходять до кількох десятків відсотка. Чи й теж треба зберігти? Стоїмо на становищі, що місцева населення на сході має право до деякої частини землі. (Голос: до всієї!). Мос. становить є така, а там не борюмо домігати землі під Краковом. Але ті, що там (себе-то на "досек") є сторожками польської й культури, не все сподіваються спос задати. Земельний уряд в Во-

минати форми чужих слів, однакових з московськими.

Погляд цей насюгодні фактично правильний, але разом з тим він не зовсім вірний, бо не відповідає історичній дійсності.

Річ у тому, що в утворенні московської культури українці відіграли надзвичайно велику роль, особливо в віках XVII та в першій половині XVIII-го; немас ані одної ділянки в московській культурі, де б українці помітно не приклали своїх рук. Творачи що культуру, українці не були простими назимниками; — досить нагадати, що, наприклад, був час, коли вищі церковні посади по цілій Росії (митрополити, архієпископи, єпископи, архієпископи, ігумени) обсяжувалися переважно, а часом і виключно, українцями, а церковні достоїнства — то ж реальні творці культури на той час. Так само в російських школах, на початку їх, учителями працювали переважно українці. Переказували на Москві так само працювало багато українців. На службі в посольствах та в Колегії для зкордонних зносин постійно було досить українців.

(Продовження буде.)

* Дяк про це: *Ів. Орисяко*, Українська культура, кн. 2-а, Бердичів, 1924 р.

* Дяк І. Орисяко, Київська матрополическа друкарня, "Літ.-Науковий вісник" 1924 р. кн. VII ст. 311-319.

підполітні вимагає, що 90 проц. землі вони продають місцевому населенню, а лише 10 проц. лишають для Польщі. П. Стронський же, що цей закон зобов'язує м'ягко німця і заходом. Ч. Фланція є класичним краєм ділянок? (Пос. Стронський: Там побилось те 400 літ). Фланція хба не постане втеча, якщо Польща зобов'язує те, що Фланція зобов'язує перед 150 літами. Шом тожиться розі великої власності, то ми пам'ятаємо те, що вона зробила дещого, але пам'ятаємо й те, що вона поспішала проти короля і держави, що вона була прохвильна, що на неї нарікали К'стюшю, що вона з власної волі продала великі земельні простори Поус'ким. В багатьох випадках впади д'юрі на урядовців, на поліцію, на виконання законів є дуже відомий. Одна з ділянок, якій політика сказала невідомо, що ділянки всім показують крім майна і проли.

Сусідська сторона цієї справи вимагає, щоб масткові суперечності були вирішені, щоб в Польщі гасла мир і хоч яка-така справедливості. Треба збільшити оборону держави. Не можна до того допустити, щоб одні посідали землю, а другі її боронили. При переведенні зем. реформи без сумніву будуть деякі погрешення, як при кожній операції, але описи мусить відступити задоволяти. Ми (себе-то п'ястий) є безоглядними прихильниками встановлення приватної власності — з огляду на північ і південь. Владами внаслідок без якогось яко негідного конституційно, одначе не будемо старатися про те, щоб ділянки могли побіти тільки елітні землі за дорогої гроші. Справу слід трактувати дозвільно і без декалогів, а не так, як її трактують в ділячій і аристократії, м'ягко — безземельні селяни не дасть собі ради з землею. Коли справа зем. реформи не дасться розв'язати м'ягко, то треба буде йти на боротьбу, яку проголошує П. Стронський. Цей закон не є ідеалом, тільки етапом. "П'яст" буде розсудувати в процесі, який, що робить рішучий крок в політиці державній і людській.

(Продовження буде.)

Ще про фахові школи.

III.

Конечність кожної фахової школи вичлихас саме господарське життя. Є ним значайна, світова конкуренція. Хто виставляє дешевший і одночасно красивий товар, той бере верх. І тут нема ніяких сантиментів, ні національних ні політичних; дешевий і добрий товар б. Беззастережним фактом є те, (і це всі бачуть), що нпр. Німеччина б. англійський товар, а навіть американський. Невдавно оголошений конкурс на давану 18 льокомотива для одного англійського залізничного товариства дав такий вислід: середина ціна англійських фабрик вносила кругом 150 тисяч фунтів, американських 125 тисяч, а німецьких 95 тисяч фунтів штерлінгів. Німкий підприємств не буде для патріотизму платити 50 проц. більше за машини тому, що вони зроблені "своїми". Перевагу завдають Німці своїм високо розвиненим фаховим школам, які видали не тільки фахівців, але й солідних людей.

Але помилковим було би думати, що фахова школа дає все. Школа дає тільки основи, а практичне виконання повинно ґрунтуватися на теоретичних пізнаннях. Так воно повинно бути, але так воно не є. До солідно поставлених фабрик приймають на заході тільки ремісників, які покінчили промислову школу; звичайне термінування там не вистарчає. Але німецька школа дає окрім теоретичного знання і практичне; навіть на високих технічних школах вичлихас виконання щораз то довшої практики перед аложенням теоретичних іспитів. У нас звичайно хлопці в вартатах світуються з тих, що приходять з промислової школи. В цьому є дві причини: одна, що новик має мале знання практичне, а друга та, що він "пачи". Хлопець, позаша в нове товариство, не знає, що робити, і в переважній частині такі новики кидують вартати та йдуть до канцелярської роботи, і яка користь з такої школи?

Ніжка школа не дає подного знання; як і вже сказав школа дає тільки основи. Свіжо свечений доктор прав, метишник, чи інженер ще дуже мало знають, аби вести справу самостійно — їм потрібна велика життєва практика і фах.

Те саме є в хлопцях промислових фахових шкіл. Школа має дати хлопцям акадіку, аби він не блукав, але скоро орієнтуватися в справах. Є дуже багато річей, спосіб виробу яких передається в роля в рід а тим, що слідує покоління, набуваючи у школі нового знання, поспішати внобі шораз більше. Чому навчався у нас гарбарство, кушнірство, гончарство і т. д. — а тому, що нема відповідних фахових шкіл, які дали би синам гарбарів, кушнів і т. д. відповідне теоретичне знання так, аби їх відомості з хмії стояли щонайменше нарівні з конкурентами. Мало ще спростувати гарбарські чи які там машини і навіть механіки для них; шкільна ще від того не буде златна до конкуренції. Чому до Львова йде така сила віденського та чеського ремієну? Чи-ж у Львові є дуже велика, новозбудована гарбарня? Чому наші ганчарі ніяк не можуть дібрати до кафлів такої глазури, аби не тріскала?

Але перейдім до практики. Як школи для нас найкращіші? Великим для предмету найбільшого загогрібування: ремінь та кожух; піччю від аасування шкіл для них. Спосіб переведення не буду наводити, бо не тільки подробиці, але й сама організація не надається до публічної дискусії. А проте а хотів би, як я вже сказав у попередній статті, бачити при спільній роботі і наші кооперативи, які чейже розуміють, що через фахові школи їх діяльність незвичайно розвинеться. І це є самозрозуміло, бо вони відстануть з часом товар зі своїх рук, зі своїх власних фабрик; треба тільки розуміння тої справи.

Але не треба думати, що фахові школи перевернуть відразу до горі дном наше положення та зроблять його кращим. Я, признаюся, був би вдоволений, якщо нашим вчукам це удалося. Це шлях дуже тернистий, робота незвичайно трудна і невиспуча, бо конкурент не спить. При тій нагоді зможемо використати знання і наших людей на еміграції як європейській та і американській, наскільки, розуміється, вони виспеціалізувалися до тої міри, що зможуть зайняти місце учителів по школах і тим заернути хоч частину народного догау. Але ми хочемо тільки дійсних фахівців, які насправду добули практичне теоретичне знання.

Отже починаймо, а очі до праці хай самі зголошуються. УПТ. приймає охоче всіх трудолюбивих
Ім. П. Волосенка.

По широкому світі.

Евакуація Рурщини має початись негайно. Дипломатичні переговори в цьому напрямку закінчені в Парижі.

Китай проти Англії приготував тасину мобілізацію. Китайське матомедане мають вести а Індій агітацію проти Англії.

Комуністичний китайський уряд домагається в нотах до Англії та Франції, щоб всі європейські кораблі виїхали з китайського моря і щоб держава заплатила відшкодування за стрілянину в європейській ділянці Кантону.

Буаший грецький уряд має відновити за підкуп та хабарництво перед новим урядом Пангалюса.

С. Р. С. Р. пробує вдержати Німеччину від підписання гарантійного пакту. Берлін має ставитись до цього негативно.

Польсько-російські переговори в торговельних справах мають перевестись в Москву до Варшави.

Пам'ятаймо: Рідне Школа — це народна фортеця, це певний захист у дозі акадіки!

